

Vuonnisen seurakunta oli Karjalan syrjäisintä seutua

Vuonnisen seurakunta sijaitsee 300 virstan päässä Kemistä lähellä Suomen rajaa. Se on hiippakunnan läntisin seurakunta, syrjäisistä syrjäisin kulmaa koko laajassa Karjalassa.

Vuonnisen kylä on asutukseltaan hajanainen; talot sijaitsevat seitsemän virstan pituudella Ylä-Kuittijärven rantoja pitkin. Seurakunnan muut kylät ja huutorit ovat eri suuntiin kirkolta. Lonka on lähinnä Suomen rajaa, Korpijärvi sijaitsee Pistojärven suunnalla ja Aijonlahti Vuokkiniemeen päin. Kiertäessään kaikki kylät seurakunnan pappi joutuu suunnittelemaan matkat erikseen. Kesällä joihinkin kyliin pääsee vain karpassolla, toisiin vain jalkaisin. Talvella matkustaminen on tukalaa; häittäna on pakun lumen tukkimat tiet. Matka Vuokkiniemeen, joka on Vuonnista lähin suuri kylä, on erityisen vaikea (toimittajan huom: niin on vieläkin 90 vuotta myöhemmin). Saadaksean postin Vuokkiniemestä papin täytyy joka kerta etsiä kyyti. Siihen menee paljon aikaa ja vaivaa ja se tulee kalliiksi. Semstvon asemaa Vuonnisessa ei ole, vaikka talonpojat ovat sitä moneen kertaan anoneet.

□ □

Vuonnisen karjalaisten taloudellinen tilanne on vaikea. Oma leipää heillä riittää vain 2-3 kuukaudeksi vuodessa. Sato jää pieneksi epäsuotuisan ilmaston takia, mutta yhtä lailla syynä ovat alkeelliset viljelys- ja muokkausmenetelmät. Kun pelloille ei riitä tarpeeksi lannoitusta, sen asemasta käytetään sammalta. Pellot kynnetään harvoin ja ohuesti sillä seurauksella, että rikkaruohot rehoittavat vallaten elintilaa viljalta.

Kun oma leipä ei riitä ja toimeentulo on siten vaikeaa, paikalliset karjalaiset lisäävät joka vuosi, etenkin keväällä vähien jauhojen jatkeeksi pettua, mähyn kuorta. Karjaa heillä on vähän. Lehmät lypsävät huonosti ja maito on laihaa, vähärasvaista. Tämä johtuu paljolti siitä, että rehu on huonolaatuista. Heinät niitetään suopelloilta, soilta ja metsistä, ja niitä jatketaan koivunlehdillä.

Perunaa paikalliset karjalaiset viljelevät omiksi tarpeikseen, ja se onkin tärkein ravin-

TAULUKKO I

Kylä/ huuttori	matka kirkolle	taloja	asukkaita	
			M	N
Vuonninen	-	80	280	319
Lonka	40	6	17	23
Korpivaara	20	1	3	1
Kaamotti	27	1	10	6
Korpijärvi	12	7	23	26
Aijonlahti	10	9	37	39
yht.	-	104	370	414

TAULUKKO II

Väkiluvun kehitys seurakunnassa

Vuosi	Avioliitot	Syntyneitä		Kuolleita	
		P	T	M	N
1898	5	16	15	3	5
1899	1	11	17	6	3
1900	-	10	6	10	3
1901	5	20	4	10	11
1902	2	17	10	6	6
1903	3	9	10	9	6
1904	9	13	14	7	3
1905	3	15	10	6	4
1906	9	14	11	5	6
1907	3	10	5	9	9
Yht.	40	135	102	71	56

non lähde. Myös kalaa pyydetään paljon, joskin saaliit pienenevät vuosi vuodelta. Karjalaisten mukaan syynä tähän on se, ettei kala nouse enää Kemijokea Kuittijärviin saakka; lukuisat kalapadot tukkivat joen alajuoksulla.

Toimeentulon niukkuus pakottaa karjalaiset etsimään lisähankkeita etäämpää kotikylän ulkopuolelta. Monet lähtevät syksyllä Suomeen laukunkantoon, toiset metsätöihin.

□ □

Köyhyys näkyy myös Vuonnisen karjalaisten asumuksissa. Talot ovat ahtaita, puolipiimeitä ja usein kylmiä. Suurimassa osassa niistä ei ole kunnollisia ikkunoita. Kiuas on tehty kivistä ja kalustukseen kuuluu pöytä, pari karkeatekoista penkkiä ja tuolien tilalla sahatut puupölkkyt. Pukeutumisesaan karjalaiset pyrkivät jäljittelemään suomalaisia naapureitaan. Pirteissä ei ole öljylampuja. Pimeinä iltoina palaa piisissä valkea. Piisi ei anna pelkästään valoa, vaan siinä voi myös keittää.

Vuonnisessa ei ole lääkäriä, vaan se kuuluu Uhtuan väliskärin alueeseen. Väliskäri käy vain kerran vuodessa. Seurakunnan

papilla on pieni apteekki. Händauttaa sairaita mahdollisuuksien mukaan. Pappi on huomannut, että paikalliset karjalaiset eivät ole tottuneet lääkkeisiin. Vaikka pappi neuvoa ja opastaa, karjalaiset ottavat kaikki lääkkeetyhdellä kertaa arvelen kai näin pikemmin parantuvansa. Jokin aika sitten Vuonnisessa sattui seuraava tapaus: Väliskäri oli määrännyt sairaalle kuusi pulveriannosta. Potilas söi ne kaikki yhdellä kertaa, sairastui vielä enemmän ja kuoli.

Sairauksista yleisimpiä ovat lavantauti ja isorokko. Talvella 1907 kylässä oli lavantautiepideemia, jonka seurauksena kuoli paljon rahvasta. Olisiko lavantaudin leviämisenä ja huonolla ravinnolla (pettuleipä, kesäytetty kala jne.) yhteyttä toisiinsa?

□ □

Vuonnisen seurakunta on perustettu v. 1894. Kirkon rakentaminen oli aloitettu v. 1872, mutta rahat eivät riittäneet kattoon saakka. Ilman kattoa kirkko oli vuoteen 1895, jolloin työt saatiin valmiiksi lahjoitus ja keräysvaroin. Erityisesti tässä

auttoi kemiläinen kauppias A.E. Djetlev. Kesäkuussa 1895 piispa Nikanor vihki kirkon Pyhälle Miikkulalle.

Nykyisin kirkko on jo rapistunut ja on korjauksen tarpeessa., mm. eteisen katto on lahonnut ja vaarassa sortua. Seinät ovat tummuneet alituisesta kosteudesta. Seurakunnalla ei ole varoja korjauksiin, ei edes kirkkoviinin, tuohusten ja luatanan ostamiseen. Karjalan veljeskunnan Kemin osasto antoi tänä vuonna jonkin verran varoja kirkollistarvikkeiden hankkimista varten ja hiippakunta on myöntänyt vuosittain avustusta 50 ruplaan saakka, mutta nämä rahat ovat menneet hiippakuntaveroihin ja muihin maksuihin. Oikeudenmukaista olisi vapauttaa Vuonnisen kirkko tällaisista maksuista.

Karjalaiset, etenkin naiset käyvät ahkerasti jumalanpalveluksissa. Miehiä käy vähemmän, sillä he ovat usein poissa kotoaan ansiotöissä. Nähtävästi Vuonnisen karjalaiset ovat melko uskovaisia, vaikka paastoja eivät noudatakaan. Tämä johtuu yleisestä köyhyydestä ja ravinnon niukkuudesta; erillisiin paastoruokiin ei ole varaa.

Paikallinen erikoisuus on se, että sulhanen ja morsian elävät eräänlaisessa koeavioliitossa ja vasta sen jälkeen menevät kirkkoon vihille.

Venäjän kieltä kylässä osaaivat joten kuten vain muutamat miehet. Suomeksi sensijaan osaavat monet lukea ja kirjoittaa. Koulua seurakunnassa ei ole. Vakituinen koulun lisäksi olisi perustettava myös kierto-koulu syrjäkyliä varten. Tämä olisi tärkeää nimenomaan sen takia, että rajan takaa Suomesta on alituisena uhkana luterilaisuus ja laholaisuus. Tästä vaarasta on käytännön esimerkejäkin. Vuonna 1907 seurakunnan pappi tiedotti hiippakuntaan, että kylässä oli pitänyt kokouksia kolme luterilaisista saarnaajaa.

Mitä tulee papin asemaan seurakunnassa, se on myös taloudellisesti vaikea. Palkka on pieni ja maksetaan vain kaksi kertaa vuodessa eikä elämä syrjäisessä kylässä ole muutenkaan helppoa. Pappila on rakennettu v. 1899 eikä sitä sen koommin ole remontoitu.

***

Arhangelskija Eparhialna- ja Vedomosti 1908:19. Suomenos Nina Lavonen. Aikaisemmin julkaistu osat Latvajärvi ja Vuokkiniemi. Seuraavassa numerossa on vuorossa Kiestinki.